

Перекваліфікація фахівців в ІТ: виклики та перспективи

Микола Сміленко,

аспірант,

ВНЗ «Університет економіки та права «КРОК», м. Київ, Україна,

e-mail: smilenkomu@krok.edu.ua,

ORCID: 0000-0001-7690-3765

Глобальний дефіцит ІТ-фахівців становить десятки мільйонів вакансій. За даними Європейської комісії, до 2030 року кількість таких вакансій у Європі може досягти 10 мільйонів [1]. В Україні ця проблема посилюється через міграцію висококваліфікованих кадрів за кордон і недостатню доступність програм навчання. Такі виклики роблять перекваліфікацію працівників важливим напрямком у розвитку сучасного ринку праці. Водночас успішна перекваліфікація сприяє розвитку цифрової економіки, що є стратегічним завданням для України [2].

Одним із ключових бар'єрів для перекваліфікації є недостатність базових технічних знань у тих, хто бажає змінити професію. Люди, які не мали раніше досвіду роботи з цифровими технологіями, часто потребують більше часу і зусиль для опанування нових навичок. Це ускладнює доступ до ІТ-освіти та зменшує кількість потенційних кандидатів [3]. Іншою важливою проблемою є відсутність універсального підходу до навчання. Різноманіття попередніх професій і рівнів підготовки майбутніх ІТ-фахівців вимагає створення індивідуалізованих програм, що потребує додаткових ресурсів [4][5].

Фінансовий аспект також є значним викликом. Вартість навчання в ІТ-сфері є високою, а державна підтримка таких ініціатив часто обмежена. Це створює ситуацію, коли багато потенційних учасників перекваліфікації просто не можуть дозволити собі відповідні програми [6]. Останнім, але не менш важливим, є психологічний бар'єр. Люди старшого віку або ті, хто довгий час працював у стабільних професіях, часто сумніваються у своїх можливостях для засвоєння нових знань. Це може стримувати їхню мотивацію та уповільнювати процес перекваліфікації [2].

Програми, спрямовані на розвиток ІТ-освіти, відіграють важливу роль у розширенні доступу до якісного навчання. В Україні прикладом таких ініціатив є платформа "Дія.Цифрова освіта", яка пропонує онлайн-курси з основ цифрової грамотності та ІТ-напрямків. Ця програма орієнтована на широкі верстви населення, включаючи людей без попереднього досвіду в технологіях. Зручність доступу до матеріалів і підтримка держави стимулюють людей до отримання нових знань у сфері, що постійно зростає [2]. Великі ІТ-компанії, такі як ЕРАМ і SoftServe, активно підтримують процес перекваліфікації, пропонуючи навчальні програми для початківців. Наприклад, ЕРАМ організовує стажування для тих, хто планує перейти в ІТ, з можливістю працевлаштування після завершення навчання. Подібно, SoftServe реалізує курси з програмування та тестування, які поєднують теоретичні заняття та практичну роботу над реальними проектами.

Такі програми дозволяють отримати необхідні навички навіть тим, хто раніше працював у зовсім іншій сфері [7].

Сучасні онлайн-платформи, такі як Coursera, Udey та GoIT, відкривають нові можливості для тих, хто хоче змінити професію. Вони пропонують курси з різних ІТ-спеціальностей, від веб-розробки до аналізу даних. Завдяки доступній вартості та формату дистанційного навчання, такі платформи стали популярним інструментом для перекваліфікації у всьому світі [3][4]. Крім того, сертифікати, які видають ці платформи, часто визнаються провідними роботодавцями. Одним із сучасних напрямів у навчанні є використання штучного інтелекту (AI) для персоналізації освітнього процесу. AI дозволяє адаптувати навчальні програми до рівня знань і потреб кожного слухача. Наприклад, алгоритми можуть аналізувати слабкі сторони студента та пропонувати додаткові вправи або матеріали, які допоможуть засвоїти тему. Це робить процес навчання ефективнішим і зручнішим, особливо для тих, хто перекваліфікується у зрілому віці або має обмежений час для навчання [8].

В Україні діє ряд ініціатив, спрямованих на перекваліфікацію громадян для ІТ-сфери. Однією з найбільш помітних програм є IT Generation, яка допомагає українцям, що втратили роботу через війну, здобути нові професійні навички. Крім того, держава та благодійні організації надають гранти на навчання ІТ-професіям для внутрішньо переміщених осіб і ветеранів. Такі програми роблять ІТ-освіту більш доступною для тих, хто потребує професійної адаптації [2]. Результати цих ініціатив є обнадійливими: за даними організаторів, понад 80% випускників знаходять роботу у сфері ІТ протягом перших шести місяців після завершення навчання. Цей успіх свідчить про ефективність таких програм та їхню роль у розвитку людського капіталу України в умовах складних соціально-економічних обставин [9].

На мою думку, вищезгадані тенденції у сфері перекваліфікації та ІТ-освіти найближчим часом призведуть до суттєвих змін на ринку праці, зокрема до збільшення кількості кваліфікованих ІТ-фахівців та покращення адаптації робочої сили до нових економічних реалій. Головне, що можна виділити з вищезгаданого:

- Перекваліфікація є ключовим інструментом для вирішення проблеми дефіциту ІТ-кадрів.
- Для підвищення ефективності таких програм потрібна активна співпраця між державою, освітніми установами та приватним сектором.
- Важливо приділяти увагу психологічній підтримці слухачів курсів, особливо тих, хто змінює професію у зрілому віці.
- Запровадження гібридних форматів навчання може значно підвищити доступність ІТ-освіти.

Ключові слова: перекваліфікація, ІТ-сфера, навчальні програми, ринок праці, цифрова трансформація.

Список використаних джерел

1. Європейська комісія. (2023). *Digital Skills and Jobs Coalition*. URL: <https://digital-strategy.ec.europa.eu>.
2. Міністерство цифрової трансформації України. (2023). Дія. Цифрова освіта. URL: <https://osvita.diiia.gov.ua>.
3. Coursera. (2023). *Global Skills Report*. URL: <https://www.coursera.org>.
4. GoIT. (2023). *Навчання в IT-сфері: можливості для перекваліфікації*. URL: <https://goit.global>.
5. Міністерство цифрової трансформації України. (2023). Програма IT Generation. URL: <https://thedigital.gov.ua>.
6. DOU. (2023). *Аналіз українського ринку праці в IT*. URL: <https://dou.ua>.
7. EPAM Systems. (2023). *Ініціативи для навчання IT-фахівців*. URL: <https://training.epam.ua>.
8. Lee, M., & Kulkarni, C. (2023). *AI in Personalized Learning*. *Educational Technology Journal*, 45(3), 23–31.
9. IT Generation. (2023). *Результати навчальних ініціатив*. URL: <https://it-generation.com.ua>.